

ЕВРОПСКА
КОМИСИЈА

Брисел, 11.12.2019.
СаО (2019) 640 коначна верзија

**Саопштење Комисије Европском Парламенту, Европском
Савету, Савету ЕУ, Европском Економском и Социјалном
Комитету и
Комитету Региона**

Европски зелени договор

1. УВОД - ПРЕТВАРАЊЕ ГОРУЋЕГ ПИТАЊА У ЈЕДИНСТВЕНУ ПРИЛИКУ

У овом Саопштењу представљен је Европски зелени договор за Европску унију (ЕУ) и њене грађане. У њој Комисија потврђује своју преданост да се суочи с изазовима у области климе и животне средине, што је и главни задатак ове генерације. Сваке године атмосфера се све више загрева, а клима мења. Од осам милиона врста на планети милион их је у опасности. Шуме и океани се загађују и уништавају¹.

Европски зелени договор пружа решења за та питања. Он представља нову стратегију раста која настоји да **ЕУ трансформише у праведно и просперитетно друштво са модерном, конкурентном привредом заснованој на ефикасној потрошњи ресурса, где 2050. године неће бити нето емисија гасова са ефектом стаклене баште и где привредни раст није повезан с потрошњом ресурса.**

Поред тога, нова стратегија тежи да се **очува, увећа и заштити природни капитал ЕУ те здравље и добробит грађана од ризика повезаних са животном средином и утицаја животне средине на њих.** Та транзиција истовремено мора бити **праведна и инклузивна.** При том, на првом месту морају бити људи а пажња усмерена на регионе, индустрије и раднике који ће се суочити с највећим изазовима. Будући да ће доћи до значајних промена, активно учешће јавности и поверење у транзицију од пресудне су важности како би политике биле успешне и прихваћене. Потребан је нови споразум како би се сви грађани, без разлике, приближили националним, регионалним и локалним телима, цивилном друштву те индустрији који блиско сарађују с институцијама ЕУ и саветодавним телима.

ЕУ има колективну способност да трансформише своју привреду и друштво како би их учинила одрживијим. Може се даље развијати као глобални вођа кад је реч о мерама у области климе и животне средине, заштите потрошача и права радника. Додатно смањење емисија је изазов. Захтеваће велика јавна улагања и јача настојања да се приватни капитал усмери на деловање у области климе и животне средине, уз истовремено избегавање ослањања на неодрживе праксе. ЕУ мора бити водећа у координацији међународних настојања за изградњу усклађеног финансијског система који подстиче одржива решења. То улагање унапред **такође је и прилика да Европа крене новим путем одрживог и инклузивног раста.** Европски зелени договор убрзаће процес и пружити основу за транзицију која је потребна у свим секторима.

Амбиција европског зеленог договора у погледу животне средине неће се остварити самосталним деловањем Европе. Узроци климатских промена и губитка биолошке разноврсности имају глобални карактер и не могу се сместити унутар националних граница. ЕУ може да користи свог утицај, стручност и финансијска средства како би придобила своје суседе и партнере да јој се придруже на одрживом путу. И даље ће бити водећа у међународним настојањима и жели да изгради савезе с истомишљеницима. Препознаје и потребу за очувањем безбедности снабдевања и конкурентности чак и када други не желе предузети кораке.

У овом Саопштењу представљен је **иницијални план кључних политика и мера потребних за реализацију Европског зеленог договора** који ће бити ажуриран у

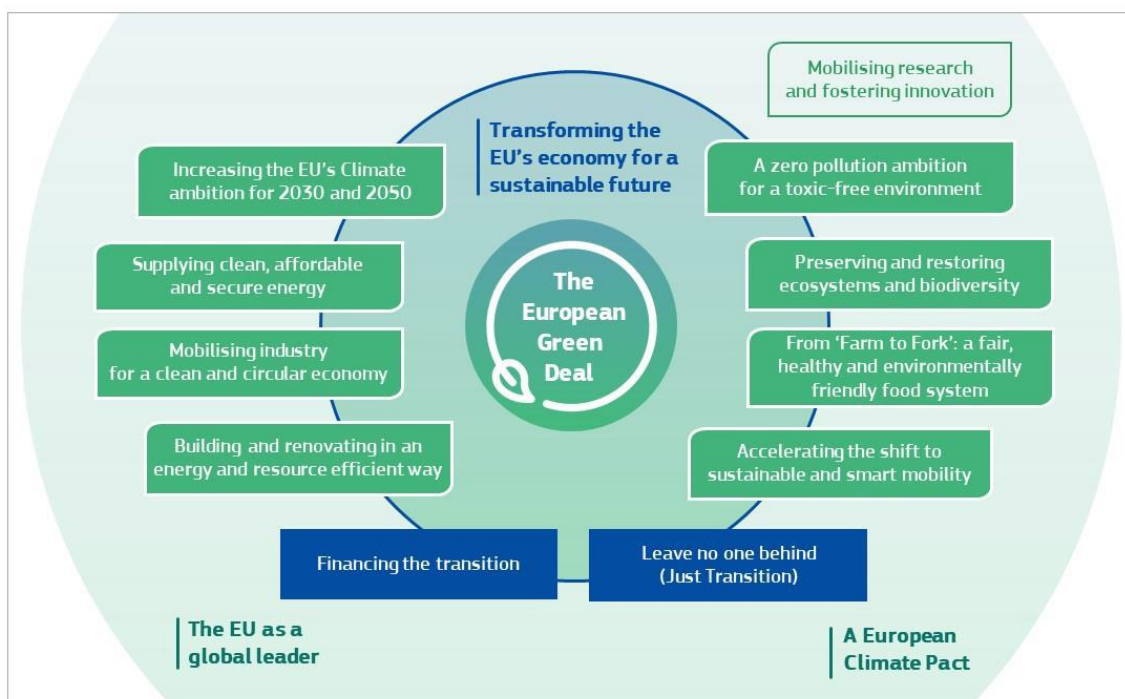
---

¹ Извори: (i) Међувладин панел о климатским променама (IPCC): Специјални извештај о глобалном загревању до 1,5 °C); (ii) Међувладина научно-политичка платформа за биолошку разноврсност и екосистемске услуге): 2019 Глобални извештај о процени биолошке разноврсности и екосистемских услуга за 2019. год.); (iii) Међународни панел за ресурсе: Изгледи у погледу глобалних ресурса за 2019. год.: природни ресурси за будућност какву желимо); (iv) Европска агенција за животну средину – стање и изгледи 2020: знање за прелазак на одрживу Европу)

складу са развојем потреба и формулисањем одговора политика. Сва деловања и политике ЕУ мораће да доприносе циљевима Европског зеленог договора. Изазови су сложени и међусобно повезани. Одговор политика мора да буде свеобухватан и да тежи увећању користи за здравље, квалитет живота, отпорност и конкурентност. Захтеваће интензивну координацију како би се искористиле доступне синергије у свим подручјима политика².

Зелени договор је саставни део стратегије Комисије за спровођење Програма Уједињених нација до 2030. и циљева одрживог развоја³ те других приоритета најављених у политичким смерницама председнице вон дер Лејен⁴. Комисија ће уз помоћ Зеленог договора преусмерити процес макроекономске координације у оквиру Европског семестра како би интегрисала циљеве одрживог развоја Уједињених нација, сместила одрживост и добробит грађана у средиште економске политике, а циљеве одрживог развоја у средиште доношења политика и мера ЕУ.

На слици испод илустровани су различити елементи Зеленог договора.

Слика 1.: Европски зелени договор

2. ТРАНСФОРМАЦИЈА ПРИВРЕДЕ ЕУ РАДИ ОДРЖИВЕ БУДУЋНОСТИ

2.1. Креирање низа трансформативних политика

У циљу остварења Европског зеленог договора, треба изнова размотрити политике

² У складу са закључцима из документа Животна средина у Европи - стање и изгледи за 2020. год.: знање за прелазак на одрживу Европу (Европска агенција за животну средину).

³ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

⁴ Видети политичке смернице изабране председнице Урсуле вон дер Лејен: *Политичке смернице за следећу Комисију (2019-2024) – „Амбициознија Унија: Мој план за Европу“*

увођења концепта чисте енергије у оквиру целе привреде, индустрије, производње и потрошње, велике инфраструктуре, транспорта, сектора хране и пољопривреде, грађевинарства, опорезивања и социјалних накнада. Како би се постигли ти циљеви, кључно је придати већи значај заштити и обнови природних екосистема, одрживој употреби ресурса и бољем здрављу људи. У том подручју је трансформација најпотребнија и потенцијално најкориснија за привреду ЕУ, друштво и природну животну средину. Такође, ЕУ би требало да подстиче и улаже у потребну дигиталну трансформацију и алате, с обзиром на то да су кључни за омогућавање промена.

Иако су сва та подручја деловања тесно међусобно повезана и узајамно се подупиру, биће потребан опрез ако се покаже да постоји могући раскорак између економских и социјалних циљева те циљева у погледу животне средине. У зеленом плану доследно ће се употребљавати све стратешке полуге: регулација и стандардизација, улагања и иновације, националне реформе, дијалог са социјалним партнерима и међународна сарадња. Европски стуб социјалних права ће деловати тако да сви буду једнако обухваћени.

Нове мере саме по себи неће бити довољне да се постигну циљеви дефинисани Европским зеленим договором. Комисија ће покретати нове иницијативе и сарађивати с државама чланицама како би појачала настојања ЕУ да се важеће законодавство и политике које се односе на Зелени договор спроводе и делотворно примењују.

2.1.1. Веће климатске амбиције ЕУ за 2030. и 2050. годину

Комисија је већ изнела јасну визију о томе како постићи климатску неутралност⁵ до 2050. године. Та визија би требало да буде темељ дугорочне стратегије коју ће ЕУ почетком 2020. год. доставити Оквирној конвенцији Уједињених нација о промени климе. Како би се јасно утврдили услови за делотворну и праведну транзицију, осигурала предвидљивост за инвеститоре те осигурало да транзиција буде неповратна, **Комисија ће до 2020. год. предложити први Европски закон о клими.** Тиме ће се у законодавство уградити циљ климатске неутралности до 2050. год. Закон о клими осигураће и да све политике ЕУ доприносе циљу климатске неутралности те да сви сектори у томе имају удела.

ЕУ је већ започела модернизацију и **трансформацију привреде у циљу постизања климатске неутралности.** Емисије гасова са ефектом стаклене баште смањиле су се за 23% у периоду од 1990. до 2018. год., а забележен је и привредни раст од 61 %. Међутим, уз помоћ актуелних политика, емисије гасова са ефектом стаклене баште смањиће се за само 60% до 2050. год. Много тога још треба учинити, почев од амбициозније климатске политике у наредној деценији.

Комисија ће до лета 2020. године представити план за који је израђена процена утицаја, **а који се односи на повећање циљне вредности смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште у ЕУ до 2030. год. за најмање 50%, а у смеру достизања 55% у односу на 1990. годину, на одговоран начин.** Како би се та додатна смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште постигла, Комисија ће до јуна 2021. год. преиспитати све релевантне инструменте политике који се односе на климу и, по потреби, предложити њихову ревизију. То ће се односити на Систем трговине емисијама⁶, укључујући и могуће проширење европске трговине емисијама на нове

⁵ Чиста планета за све - Дугорочна европска стратешка визија за просперитетну, модерну, конкурентну и климатски неутралну привреду, САО (2018) 773

⁶ Консолидована верзија Директиве 2003/87/ЕЗ Европског парламента и Савета о успостављању система трговине емисионим јединицама гасова са ефектом стаклене баште унутар Заједнице и о

секторе, затим циљеве држава чланица за смањење емисија у секторима изван Система трговине емисијама⁷ и Уредбу о коришћењу земљишта, пренамени земљишта и шумарству⁸. Комисија ће предложити измену Закона о климатским променама како би га у складу с наведеним ажурирала.

Поменуте реформе политика осигураће делотворно утврђивање цена угљеника у читавој привреди. Тиме ће се подстаћи промене у потрошачким и пословним навикама и омогућити повећање одрживих јавних и приватних улагања. Различити инструменти одређивања цена морају се међусобно допуњавати те заједнички пружати доследан политички оквир. Кључно је и усклађивање опорезивања с циљевима у области климатских промена. Комисија ће предложити ревизију Директиве о опорезивању енергије⁹, с нагласком на питањима животне средине и предложити примену одредби из Уговора којима се Европском парламенту и Савету омогућава да у тој области донесу предлоге у оквиру редовног законодавног поступка изгласавања квалификованом већином, а не једногласно.

Све док многи међународни партнери не буду делили исте амбиције као ЕУ, постојаће ризик од цурења угљеника, било зато што се производња преноси из ЕУ у друге земље чије су амбиције за смањење емисија ниже, било зато што се производи из ЕУ замењују увозом производа с вишим нивоом емисија угљеника. Ако се тај ризик и оствари, неће доћи до смањења глобалних емисија те ће изостати пуни учинак настојања ЕУ и њених индустрија да се испуне глобални циљеви Споразума из Париза у области климатских промена.

Уколико разлике у нивоима амбиције у свету остану исте, а с обзиром на то да се амбиције ЕУ у погледу климатских промена повећавају, **Комисија ће предложити механизам за прилагођавање граничног нивоа емисија угљеника у одабраним секторима како би се ризик од цурења угљеника смањило.** Тиме би се осигурало да цена увезеног прецизније одражава садржај угљеника. Та ће мера бити осмишљена тако да буде у складу с правилима Светске трговинске организације и другим међународним обвезама ЕУ. То би представљало алтернативу мерама¹⁰ које се предузимају у циљу спречавања цурења угљеника у Систему трговине емисионим јединицама ЕУ.

Комисија ће израдити нову, амбициознију стратегију ЕУ за прилагођавање на измењене климатске услове. То је кључно, с обзиром на то да ће климатске промене и даље представљати велики изазов у Европи упркос настојањима да се ублаже. Изузетно је важно ојачати деловање у погледу отпорности на климатске промене, изградње те отпорности, превенције климатских промена и спремности на одговор на њих. Наставиће се рад на прилагођавању на измењене климатске услове који утиче на јавна и приватна улагања, као и рад на изналагању решења заснованих на природи. Биће важно осигурати да унутар ЕУ, инвеститори, осигуравајућа друштва, компаније, градови и грађани имају приступ подацима и могу развити инструменте за интеграцију

измени Директиве Савета 96/61/ЕЗ.

⁷ Уредба (ЕУ) 2018/842 о обвезујућем годишњем смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште у државама чланицама од 2021. до 2030. којим се доприноси мерама у области климатских промена за испуњење обавеза у оквиру Споразума из Париза и о измени Уредбе (ЕУ) бр. 525/2013.

⁸ Уредба (ЕУ) 2018/841 о укључивању емисија и уклањања гасова са ефектом стаклене баште из коришћења земљишта, пренамене земљишта и шумарства у оквир за климатску и енергетску политику до 2030. године те о измени Уредбе (ЕУ) бр. 525/2013 и Одлуке бр. 529/2013/ЕУ.

⁹ Директива Савета 2003/96/ЕЗ о реструктурирању система Заједнице за опорезивање енергената и електричне енергије.

¹⁰ Попут бесплатне доделе емисионих јединица или надокнаде за повећање трошкова електричне енергије.

климатских промена у своје праксе управљања ризиком.

2.1.2. Снабдевање чистом, приступачном и сигурном енергијом

Даља декарбонизација енергетског система кључна је за постизање циљева у области климатских промена 2030. и 2050. године. Производња и употреба енергије у привредним секторима извор су више од 75% емисија гасова са ефектом стаклене баште у ЕУ. Енергетска ефикасност мора бити приоритет. Мора се развити енергетски сектор који се углавном темељи на обновљивим изворима енергије уз брзо постепено искључивање из употребе угља и декарбонизацију гаса. Истовремено, снабдевање енергијом у ЕУ мора бити сигурно и финансијски приступачно за потрошаче и предузећа. Како би се то остварило, кључно је осигурати потпуну интеграцију, међусобну повезаност и дигитализацију европског енергетског тржишта уз поштовање технолошке неутралности.

Државе чланице ће представити своје ревидиране енергетске и климатске планове до краја 2019. године. У складу са Уредбом о управљању енергетском унијом и деловањем у подручју климе¹¹, у оквиру датих планова требало би да се утврде амбициозни национални доприноси циљевима на нивоу ЕУ. Комисија ће проценити амбиције дефинисане плановима и потребу за додатним мерама уколико се процени да је ниво амбиција недовољан. Тиме ће се допринети поступку повећања климатских амбиција за 2030. год. за које ће Комисија преиспитати релевантно законодавство и, по потреби, предложити одговарајућу ревизију до јуна 2021. год. Када државе чланице 2023. год. почну ажурирање својих националних енергетских и климатских планова, они би требало да обухвате и нове климатске амбиције. Комисија ће се и даље старати да се све релевантно законодавство строго спроводи.

Процесом преласка на чисту енергију треба да буду обухваћени потрошачи и да им он буде од користи. Обновљиви извори енергије имаће суштинску улогу. Већа производња енергије ветра ван копна биће кључна, уз ослањање на регионалну сарадњу међу државама чланицама. Паметна интеграција обновљивих извора енергије, енергетске ефикасности и других одрживих решења у свим секторима допринеће остварењу декарбонизације уз најнижи трошак. Брзи пад трошкова обновљивих извора енергије у комбинацији с бољим политикама подршке већ је смањило утицај употребе обновљивих извора енергије на рачуне за енергију у домаћинствима. Комисија ће до средине 2020. год. представити мере за помоћ при остваривању паметне интеграције. Истовремено ће се олакшати декарбонизација сектора гаса, кроз већу подршку развоју декарбонизованих гасова, кроз напредне стратегије усмерене на креирање конкурентног тржишта декарбонизованог гаса и решавање питања емисија метана повезаних са енергијом.

Мора се уклонити ризик од енергетског сиромаштва како би се домаћинствима која не могу приуштити кључне енергетске услуге омогућио основни животни стандард. Делотворни програми, као што су програми финансирања за домаћинства намењени обнови кућа, могу умањити рачуне за потрошњу енергије и допринети животној средини. Комисија ће 2020. године израдити смернице како би помогла државама чланицама у решавању проблема енергетског сиромаштва.

Прелазак на климатску неутралност захтева и паметну инфраструктуру. Већа прекогранична и регионална сарадња допринеће остварењу користи од преласка на чисту енергију по приступачним ценама. Биће неопходно преиспитати регулаторни оквир за енергетску инфраструктуру, укључујући Уредбу ТЕН-Е¹², како би се

¹¹ Уредба (ЕУ) 2018/1999 о управљању енергетском унијом и деловањем у области климе

¹² Уредба о трансевропској енергетској мрежи (ТЕН-Е)

осигурала усклађеност с циљем климатске неутралности. Тај оквир би требало да подстакне увођење иновативних технологија и инфраструктуре попут паметних мрежа, мрежа водоника или хватања угљеника, складиштења и употребе угљеника те складиштења енергије, чиме би се омогућила интеграција између различитих сектора. За одређену постојећу инфраструктуру и имовину потребна је надоградња како би остала сврсисходна и отпорна на климатске промене.

2.1.3. Мобилизација индустрије за чисту и циркуларну економију

За постизање климатски неутралне и циркуларне економије потребна је потпуна мобилизација индустрије. Потребно је 25 година, или једна генерација, да би се индустријски сектор и сви ланци вредности трансформисали. Како би се остварили резултати 2050. године, одлуке је потребно доносити, а мере спроводити у наредних пет година.

Годишња глобална екстракција материјала утростручила се у периоду од 1970. до 2017. године и наставља да расте¹³, што представља велики глобални ризик. Због екстракције ресурса и прераде материјала, горива и хране долази до приближно половине укупних емисија гасова са ефектом стаклене баште и више од 90% губитка биолошке разноврсности и несташнице воде. Индустрија ЕУ је започела с променама, али и даље њен удео у емисијама гасова са ефектом стаклене баште у ЕУ износи 20%. И даље је превише „линеарна” и зависна од протока нових екстрахованих материјала, којима се тргује и који се прерађују у робу те се коначно одлажу као отпад или емисионе јединице. Само 12% материјала који су у употреби потиче од рециклирања¹⁴.

Транзиција је прилика да се прошири одржива и захтевна привредна активност. На глобалним тржиштима постоји велики потенцијал за технологије с ниским нивоом емисија, одрживе производе и услуге. Циркуларна економија исто тако нуди велики потенцијал за нове делатности и радна места. Међутим, трансформација се одвија преспоро с напретком који није ни широко распрострањен ни уједначен. Европски зелени договор ће подстаћи и убрзати прелазак ЕУ индустрије на одржив модел инклузивног раста.

Комисија ће у марту 2020. год. усвојити индустријску стратегију ЕУ како би се суочила с двоструким изазовом зелене и дигиталне трансформације. Европа мора искористити потенцијал дигиталне трансформације која је кључна за постизање циљева Зеленог договора. Заједно с индустријском стратегијом, **нови акциони план за циркуларну економију** допринеће модернизацији привреде ЕУ и искоришћавању могућности циркуларне економије на домаћем и глобалном плану. Главни циљ новог оквира политике биће подстицање развоја водећих тржишта за климатски неутралне и циркуларне производе, како у ЕУ тако и шире.

Енергетски интензивне индустрије, као што су индустрија челика, хемикалија и цемента, неопходне су за европску привреду јер опскрбљују неколико кључних ланаца вредности. Изразито је важно декарбонизовати и модернизовати тај сектор. У препорукама које је објавила Група на високом нивоу за енергетски интензивне индустрије изражена је посвећеност индустрије тим циљевима¹⁵.

Акциони план за циркуларну економију подразумеваће политику „одрживих производа” као подршку циркуларном дизајну свих производа на основу заједничке методологије и начела, чији ће приоритет бити смањење и поновна употреба материјала пре рециклаже. Подстицаће нове пословне моделе и утврдити минималне

¹³ Изгледи у погледу глобалних ресурса за 2019. годину: Природни ресурси за будућност какву желимо), Међународни панел за ресурсе

¹⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=cei_srm030&plugin=1

¹⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_19_6353

захтеве за спречавање стављања на ЕУ тржиште производа који су штетни за животну средину. Повећаће се и проширена одговорност произвођача.

Иако ће акциони план за циркуларну економију послужити за транзицију свих сектора, деловање ће бити посебно усмерено на ресурсно интензивне секторе, као што су **текстилни сектор, грађевинарство те сектор електронике и пластике**. Комисија ће предузети даље мере у погледу стратегије за пластику из 2018. године међу којима су и мере за сузбијање намерног додавања микропластике и ненамерног испуштања пластике, на пример из текстила и абразије гума. Комисија ће израдити захтеве како би осигурала да се сва амбалажа на тржишту ЕУ може поновно употребити или рециклирати на економски одржив начин до 2030. године. Израдиће и регулаторни оквир за биоразградиву и биолошку пластику и спровести мере које се односе на пластику за једнократну употребу.

Акциони план за циркуларну економију обухватиће и **мере за подстицање компанија да пласирају и омогуће потрошачима да одаберу трајне, поправљиве производе који се могу поново употребљавати**. Акциони план ће садржати и анализу потреба за „правом на поправку” и побијати уобичајени концепт застаревања уређаја, посебно електронских. Политика заштите потрошача ће помоћи потрошачима да доносе добро утемељене одлуке и заузму активну улогу у еколошкој транзицији. Обухватиће нове пословне моделе засноване на изнајмљивању и дељењу робе и услуга уколико су заиста одрживи и финансијски приступачни.

Поред тога, поуздане, упоредиве и проверљиве информације имају важну улогу у омогућавању купцима да доносе одрживије одлуке, а смањују и ризик од „зеленог маркетинга” (*green washing*). Компаније које подносе „тврдње о погодности производа за животну средину” треба и да их поткрепе стандардном методологијом за процену њиховог утицаја на животну средину. Комисија ће појачати своја регулаторна и нерегулаторна настојања у борби против лажних тврдњи о прихватљивости производа за животну средину. Осим тога, дигитализација може помоћи у побољшању доступности информација о својствима производа доступних на ЕУ тржишту. На пример, електронски пасош производа могао би пружити информације о пореклу, саставу, могућностима поправљања и растављања производа те решавању проблема с престанком животног века производа. Органи јавне власти, укључујући и институције ЕУ, треба да послуже као пример и обезбеде зелену набавку. Комисија ће предложити даље законодавство и смернице о зеленој јавној набавци.

Одржива политика производа могла би довести до знатног смањења количине отпада. Ако се отпад не може избећи, његова економска вредност се мора повратити, а његов утицај на животну средину и климатске промене избећи или свести на најмању могућу меру. За то је потребно ново законодавство, укључујући циљеве и мере за решавање проблема прекомерног паковања и стварања отпада. Истовремено, компаније из ЕУ требало би да имају корист од снажног и интегрисаног јединственог тржишта за секундарне сировине и нуспроизоде. За то је потребна дубља сарадња у свим ланцима вредности, као у случају Савеза за циркуларну економију у области пластике. Комисија ће размотрити увођење правних захтева који би подстакли тржиште секундарних сировина са обавезним рециклираним уделом (на пример код амбалажа, возила, грађевинских материјала и батерија). Како би се поједноставило управљање отпадом за грађане и осигурали чистији секундарни материјали за компаније, Комисија ће предложити и модел ЕУ за одвојено сакупљање отпада. Комисија сматра да ЕУ треба да обустави извоз отпада изван ЕУ те ће стога да преиспита правила о пошљкама отпада и незаконитом извозу.

Такође, приступ ресурсима је стратешко питање сигурности у смислу амбиције

Европе да реализује Зелени договор. Стога је један од предуслова за остваривање те транзиције да се осигура снабдевање одрживим сировинама, посебно кључним сировинама потребним за чисте технологије, те за примену у дигиталне, свемирске и одбрамбене сврхе, као и проширивање снабдевања како из примарних тако и из секундарних извора.

Индустрији ЕУ потребни су „предводници у области климе и ресурса” за развој прве комерцијалне примене напредних технологија у кључним индустријским секторима до 2030. године. Приоритетне области укључују чисти водоник, горивне ћелије и друга алтернативна горива, складиштење енергије те хватање, складиштење и употребу угљеника. На пример, Комисија ће подржати напредне технологије за производњу чистог челика које доводе до поступка производње челика с нултим емисијама угљеника до 2030. год., као и истражити може ли се искористити део средстава који се ликвидира у оквиру Европске заједнице за угаљ и челик. У ширем смислу, Фонд за иновације ЕУ за трговину емисијама помоћи ће у увођењу таквих великих иновативних пројеката.

Од кључне су важности промовисање нових облика сарадње с индустријом и улагање у стратешке ланце вредности. Комисија ће наставити да спроводи Стратешки акциони план за батерије и да пружа подршку Европском савезу за батерије. Даће предлог законодавних аката у 2020. год. којима ће се обезбедити сигуран и одржив циркуларни ланац вредности батерија за све батерије, као и снабдевање растућег тржишта електричних возила. Комисија ће подржати и друге иницијативе које воде савезима и удруживању ресурса великих размера, на пример у облику важних пројеката од заједничког европског интереса, у којима циљана временски ограничена државна помоћ може допринети изградњи нових иновативних ланаца вредности.

Дигиталне технологије кључне су за постизање циљева одрживости дефинисаних у оквиру Зеленог договора у многим различитим секторима. Комисија ће размотрити мере које би осигурале да дигиталне технологије попут вештачке интелигенције, 5Г, рачунарства у облаку и рачунарства на ивици као и интернета ствари допринесу бржем и већем утицају политика које се односе на борбу против климатских промена и заштиту животне средине. Дигитализација пружа и нове могућности за даљинско праћење загађења ваздуха и вода, или за праћење и оптимизацију употребе енергије и природних ресурса. Истовремено, Европи је потребан дигитални сектор у чијем је средишту одрживост. Комисија ће размотрити и мере за унапређење енергетске ефикасности и учинка циркуларне економије самог сектора, од широкопојасних мрежа до центара података и ИКТ уређаја. Комисија ће проценити потребу за већом транспарентношћу у погледу утицаја електронских комуникационих услуга на животну средину, затим строжије мере при увођењу нових мрежа, те користи од подршке системима повраћаја као подстицаја људима за враћање нежељених уређаја, као што су мобилни телефони, таблети и пуњачи.

2.1.4. Изградња и обнова уз ефикасну употребу енергије и ресурса

Изградња, употреба и обнова зграда захтева знатне количине енергије и минералних ресурса (нпр. песак, шљунак, цемент). Удео зграда у потрошњи енергије износи 40 %. Данашња годишња стопа обнове зграда износи од 0,4 до 1,2 % у државама чланицама ЕУ. Ту стопу треба барем удвостручити како би се остварили циљеви ЕУ у погледу енергетске ефикасности и климе. Истовремено, 50 милиона потрошача има потешкоће с адекватним загревањем својих домова.

Како би се решило двоструко питање енергетске ефикасности и приступачности цена, ЕУ и државе чланице треба да се укључе у „талас обнове” јавних и приватних

зграда. Иако је повећање стопе обнове изазов, обнова смањује рачуне за енергију и може смањити енергетско сиромаштво. Поред тога, може подстаћи раст грађевинског сектора, затим малих и средњих предузећа и увећати број радних места на локалном нивоу.

Комисија ће строго спроводити законе који се односе на енергетска својства зграда. Започеће с проценом, у 2020. години, националних дугорочних стратегија обнове које су осмислиле државе чланице¹⁶. Комисија ће започети и са радом у погледу могућег укључивања емисија које потичу од зграда у Европски систем трговине емисијама, а у оквиру ширих настојања да се осигура да релативне цене различитих извора енергије дају праве сигнале за енергетску ефикасност. Осим тога, Комисија ће преиспитати Уредбу о грађевинским производима¹⁷, што би требало да осигура да је пројектовање нових и обновљених зграда у свим фазама у складу са потребама циркуларне економије и да води већој дигитализацији и отпорности зграда на климатске промене.

Комисија истовремено предлаже сарадњу са заинтересованим странама у погледу нове иницијативе за обнову зграда у 2020. години. Она ће подразумевати отворену платформу која ће окупити сектор зградарства и грађевинарства, архитекте и инжењере те локалне власти како би се уклониле препреке за обнову. Та иницијатива ће такође обухватити и иновативне програме финансирања у оквиру фонда InvestEU. Ти програми би могли да се односе на стамбена удружења или предузећа за пружање енергетских услуга која би могла увести обнову, између осталог и кроз уговоре о енергетском учинку. Основни циљ био би организовати радове на обнови у веће целине како би се остварила корист од бољих услова финансирања и економије обима. Комисија ће радити и на уклањању националних регулаторних препрека које спречавају улагања у енергетску ефикасност у закупљеним и вишевласничким зградама. Посебна пажња биће посвећена обнови социјалних станова како би се помогло домаћинствима која имају потешкоћа с плаћањем рачуна за енергију. Потребно је усредсредити се и на обнову школа и болница јер ће средства уштеђена захваљујући ефикасности зграда бити доступна за помоћ образовању и јавном здрављу.

2.1.5. Брзи прелазак на одрживу и паметну мобилност

Четвртина емисија гасова са ефектом стаклене баште у ЕУ потиче од транспорта а њихов удео је и даље у порасту. Да би се постигла климатска неутралност, потребно је до 2050. год. смањити емисије из транспорта за 90%. Друмски, железнички, ваздушни и водни саобраћај мораће да допринесу смањењу. За постизање одрживог транспорта корисници морају бити на првом месту и морају им се ставити на располагање ценовно приступачније, доступније, здравије и чистије алтернативе у односу на тренутне навике у погледу мобилности. Комисија ће 2020. године усвојити стратегију за одрживу и паметну мобилност којом ће тежити да се дато питање реши и да се сузбију сви извори емисија.

Потребно је снажно подстаћи мултимодални превоз. Тиме ће се повећати ефикасност система транспорта. Приоритетним се оцењује да би требало значајан део од укупно 75% копног терета који се данас превози друмским превозити железничким и унутрашњим пловним путевима. Стога ће Комисија до 2021. год. предложити мере потребне за боље управљање капацитетима железница и унутрашњих пловних путева као и њихово повећање. Размотриће и могућност да

¹⁶ У складу са захтевима Директиве о енергетским својствима зграда

¹⁷ Уредба (ЕУ) бр. 305/2011 о утврђивању усклађених услова за стављање на тржиште грађевинских производа и стављању ван снаге Директиве Савета 89/106/ЕЕЗ

повуче предлог за ревизију Директиве о комбинованом транспорту¹⁸ и представи нови како би та директива постала делотворно средство за подршку мултимодалном теретном саобраћају који се заснива на железничком и водном транспорту, укључујући и поморски транспорт на краћим релацијама. У домену ваздушног саобраћаја треба поновно започети с доношењем предлога Комисије о истински Јединственом европском небу јер ће се тиме знатно допринети смањењу емисија из ваздушног саобраћаја.

Аутоматизована и повезана мултимодална мобилност имаће све већу улогу заједно с паметним системима управљања транспортом која су дигитализацијом омогућена. Транспортни систем и инфраструктура у ЕУ биће обликовани тако да подрже нове моделе одрживе мобилности којима се може смањити саобраћајно загушење и загађење, посебно у градским срединама. Комисија ће својим инструментима финансирања, као што је Инструмент за повезивање Европе, помоћи у развоју паметних система управљања транспортом и решења као што је „Мобилност као услуга”.

Цена транспорта мора одражавати његов утицај на животну средину и здравље. Субвенције за фосилна горива треба укинути, а Комисија ће у контексту ревизије Директиве о опорезивању енергије детаљно размотрити постојећа пореска изузећа, између осталог и за горива у ваздушном и поморском саобраћају, те како најбоље уклонити све правне недостатке. Исто тако, Комисија ће предложити проширење европског система трговине емисијама на поморски сектор као и смањење бесплатно додељених емисионих јединица ваздушним превозницима у оквиру ЕУ система трговине емисијама. То ће бити усклађено с деловањем на глобалном нивоу, посебно у оквиру Међународне организације цивилног ваздухопловства и Међународне поморске организације. Комисија ће изнова са политичког становишта размотрити могућности за делотворно утврђивање цена друмских накнада у ЕУ. Позива Европски парламент и Савет да задрже висок ниво амбиције дефинисан у оригиналном предлогу Комисије за Директиву о евровињети¹⁹ који је по потреби спремна да повуче и предложи алтернативне мере.

ЕУ треба истовремено да **повећа производњу и употребу одрживих алтернативних горива у транспорту**. До 2025. године, биће потребно поставити приближно милион јавних станица за пуњење за 13 милиона возила с нултим и ниским емисијама која се очекују на европским путевима. Комисија ће подржати увођење јавних станица за пуњење на местима где оваквих станица нема а несумњиво су потребна, посебно за путовања на велике удаљености и у слабије насељеним подручјима, те ће што пре покренути нови позив за финансирање поменутог. Такви кораци представљаће допуну мера предузетих на националном нивоу. Комисија ће размотрити законодавне могућности за подстицање производње и увођење одрживих алтернативних горива за различите облике транспорта. Поред тога, Комисија ће преиспитати Директиву о инфраструктури за алтернативна горива²⁰ и Уредбу о мрежи ТЕН-Т како би убрзала увођење возила и пловила с нултим и ниским емисијама.

Треба драстично смањити загађење узроковано саобраћајем, посебно у градовима. Комбинација мера треба да буде усмерена на емисије, саобраћајно загушење у градовима и побољшање јавног транспорта. Комисија ће предложити строжије стандарде у погледу емисија загађујућих материја у ваздух за возила с

---

¹⁸ Предлог директиве о измени Директиве 92/106/ЕЕЗ о утврђивању заједничких правила за одређене врсте комбинованог превоза робе између држава чланица, САО (2017) 648

¹⁹ Предлог директиве о измени Директиве 1999/62/ЕЗ о накнадама које се наплаћују за коришћење одређених инфраструктура за тешка теретна возила, САО (2017) 275

²⁰ Директива 2014/94/ЕУ о успостављању инфраструктуре за алтернативна горива

мотором са унутрашњим сагоревањем. Такође, Комисија ће до јуна 2021. год. предложити ревизију законодавства којим се утврђују стандарди за емисије CO₂ за аутомобиле и комбије како би све припремила за мобилност с нултом стопом емисија од 2025. године. Истовремено ће размотрити примену европског система трговине емисионим јединицама на друмски транспорт као допуну постојећим и будућим стандардима за емисије CO₂ из возила. Предузеће мере у вези с поморским транспортом, укључујући и регулисање приступа бродова који проузрокују највеће загађење ЕУ лукама и обавезу привезаних бродова да употребљавају електричну енергију са обале. Осим тога, требало би да се квалитет ваздуха у близини аеродрома побољша кроз смањење емисија загађујућих материја из авиона, као и оних до којих долази услед аеродромских активности.

2.1.6. „Од њиве до трпезе“: успостављање праведног, здравог и еколошког система хране

Храна произведена у Европи сматра се безбедном, хранљивом и висококвалитетном. Време је да храна постане **глобални стандард одрживости**. Иако је процес преласка на одрживије системе већ отпочео, обезбеђивање хране за светску популацију, која показује тренд сталног раста, представља изазов, узевши у обзир актуелне начине производње хране. Производња хране и даље загађује ваздух, воде и земљиште, доприноси губитку биодиверзитета и климатским променама и троши велике количине природних ресурса, док се са друге стране велике количине хране бацају. Истовремено, лоша исхрана доприноси гојазности и узрокује болести попут рака.

Постоје нове могућности за све учеснике у ланцу вредности хране. Нове технологије и научна открића, заједно са повећањем свести јавности и потражњом за одрживом храном, донеће мноштво користи свим актерима. Европска комисија ће представити Стратегију „Од њиве до трпезе“ у пролеће 2020. године и тако покренути широку дебату актера која ће се бавити свим деловима ланца исхране и отворити пут формулисању једне одрживије политике хране.

Европски пољопривредници и рибари су кључ за управљање транзицијом. Стратегија „Од њиве до трпезе“ ће ојачати напоре за борбу против климатских промена, заштиту животне средине и очување биолошке разноврсности. Заједничке политике у области пољопривреде и рибарства представљају кључни алат да се ово постигне, а уједно обезбеђују пристојан живот пољопривредницима, риболовцима и њиховим породицама. Предлог Европске комисије који се односи на заједничку пољопривредну политику за период од 2021. до 2027. године предвиђа да најмање 40% укупног буџета за пољопривреду и најмање 30% буџета Европског фонда за поморство и рибарство буде усмерено у сврхе борбе против климатских промена.

Европска комисија, Европски парламент и Савет радиће заједно **како би се постигли горе наведени циљеви**. Узимајући у обзир чињеницу да ће почетак ревидирања заједничке пољопривредне политике највероватније бити одложен до почетка 2022. године, Европска комисија ће сарађивати са државама чланицама и актерима, како би се осигурало да од самог почетка национални стратешки планови за пољопривреду у потпуности одражавају амбиције Зеленог договора и Стратегије „Од њиве до трпезе“. Комисија ће осигурати да се ови стратешки планови оцењују на основу робусних климатских и еколошких критеријума. Поменути планови би требало да резултирају применом одрживих пракси, као што су прецизна (сателитска) пољопривреда, органска пољопривреда, агроекологија, агрошумарство, те строжијим стандардима у области добробити животиња. Пребацавањем фокуса са усаглашености на учинковитост, мере попут еко-схема, требало би да предвиде награђивање

пољопривредника за њихов допринос унапређењу животне средине и умањењу ефеката климатских промена, укључујући добре праксе управљања земљиштем и складиштење угљеника у земљишту, те боље управљање нутријентима у циљу побољшања квалитета вода и смањења емисија. Европска комисија ће радити са државама чланицама како би се развили потенцијали одрживе морске хране као основе ниско-угљеничне производње хране.

Стратешки планови требало би да одражавају повећан ниво амбиције у смислу значајног смањења коришћења хемиских пестицида и пратећих ризика, као и коришћења ђубрива и антибиотика. Европска комисија ће дефинисати мере, укључујући овде и законодавне мере, чије спровођење је неопходно како би се смањила употреба хемијских пестицида, ђубрива и антибиотика на основу дијалога са релевантним актерима. Такође, у Европи је потребно повећати површине под органском пољопривредом. Потребно је да Европска унија развије иновативне праксе за заштиту усева од штеточина и болести и да размотри потенцијалну улогу нових иновативних техника за побољшање одрживости система хране, истовремено осигуравајући да су поменуте праксе безбедне.

Стратегија „Од њиве до трпезе“ ће такође допринети постизању циљева кружне економије. Стратегија има за циљ смањење утицаја на животну средину које производе сектори прераде и дистрибуције хране, тако што ће се релевантне мере и активности увести и спроводити у областима транспорта, паковања, складиштења и отпада од хране. Ово подразумева активности за борбу против преварних радњи у производњи хране, што укључује јачање спровођења закона и истражних капацитета на нивоу ЕУ, као и покретање поступка за идентификацију нових иновативних производа намењених људској исхрани и исхрани животиња, на пример прехранбених производа који се производе од алги.

И на крају, стратегија „Од њиве до трпезе“ ће настојати да **стимулише одрживу потрошњу хране и промовише ценовно приступачну здраву храну за све.** Увезена храна која није у складу са релевантним еколошким стандардима ЕУ није дозвољена на тржиштима ЕУ. Европска комисија ће предложити мере како би се помогло потрошачима да изаберу здраве и одрживе прехранбене производе, те смање отпад од хране. Европска комисија ће истражити нове начине за пружање квалитетнијих информација потрошачима које се односе на порекло прехранбених производа, њихову храњиву вредност и еколошки отисак, укључујући овде и коришћење дигиталних медија. Стратегија „Од њиве до трпезе“ ће такође садржати предлоге за побољшање положаја пољопривредника у ланцу вредности.

2.1.7. Очување и обнова екосистема и биолошке разноврсности

Екосистеми пружају основне услуге, као што су храна, чиста вода и ваздух, и склониште. Они ублажавају природне катастрофе, умањују број штеточина и болести и помажу регулисању климе. Међутим, ЕУ не испуњава неке од својих најважнијих циљева заштите животне средине за 2020. годину, као што су Аичи циљеви Конвенције о биолошкој разноврсности. Европска унија и њени глобални партнери морају да зауставе губитак биолошке разноврсности. Глобални извештај Међувладине платформе за науку и политику о биолошкој разноврсности и услугама екосистема за 2019. годину²¹ указује на ерозију биолошке разноврсности широм планете која је првенствено изазвана променом начина на који се користе земљиште и мора, затим директном експлоатацијом природних ресурса, и коначно климатским променама као трећим најважнијим узрочником губитка биолошке разноврсности.

²¹ <https://ipbes.net/news/ipbes-global-assessment-preview>

Састанак Конференције страна уговорница Конвенције о биолошкој разноврсности који ће се одржати у октобру 2020. године у граду Куенминг у Кини је прилика да државе усвоје робустан глобални оквир за заустављање губитка биолошке разноврсности. Како би се осигурало да Европска унија има кључну улогу у овом процесу, Европска комисија ће представити **Стратегију биолошке разноврсности и то до марта 2020. године**, те кренути да спроводи конкретне активности 2021. године. Стратегија ће представити став Европске уније Конференцији страна, као и глобалне циљеве заштите биолошке разноврсности и одлучност да се нађу решења за проблеме узроковане главним узрочницима губитка биолошке разноврсности у Европи кроз увођење мерљивих циљева.

Стратегија биолошке разноврсности дефинисаће конкретне мере за постизање горе поменутих циљева. Ове мере могу подразумевати квантификоване циљеве, као што су повећање површина заштићених копнених и морских области које одликује богата биолошка разноврсност у складу са принципима међународне еколошке мреже НАТУРА 2000. Државе чланице би такође требало да ојачају прекограничну сарадњу како би се на што ефикаснији начин заштитила и обновила подручја која су део мреже НАТУРА 2000. Европска комисија ће утврдити које би мере, укључујући и законодавне, помогле државама чланицама да побољшају и обнове оштећене и нарушене екосистеме и доведу их у задовољавајуће еколошко стање, укључујући и екосистеме који могу да складиште велике количине угљеника. Стратегија биолошке разноврсности ће такође укључивати предлоге који ће се односити на зелене европске градове и повећање биолошке разноврсности у урбаним срединама. Европска комисија ће размотрити израду нацрта плана обнављања природе и радити на томе да пронађе начин како да се обезбеде средства за помоћ државама чланицама да постигну овај циљ.

Све политике ЕУ би требало да доприносе очувању и обнављању природног капитала Европе ²². Стратегија „Од њиве до трпезе“, о којој смо говорили у одељку 2.1.6, бавиће се темом употребе пестицида и ђубрива у пољопривреди. Наставиће се са радом у оквиру заједничке политике рибарства, како би се смањили утицаји које рибарство може имати на екосистеме, посебно у осетљивим подручјима. Европска комисија ће такође подржати добро повезане системе заштићених морских подручја којима се ефикасно и равноправно управља.

Услед дејства климатских промена, шумски екосистеми су под све већим притиском. Површине под шумама у Европској унији морају се унапредити у квантитативном и квалитативном смислу како би ЕУ постигла климатску неутралност и обезбедила здраву животну средину. Одрживо подизање нових шума и поновно пошумљавање и обнова деградираних шума може повећати апсорпцију угљен-диоксида, те допринети побољшању отпорности шума и промовисању циркуларне биономије. Европска комисија ће израдити нову Стратегију Европске уније за шуме на основу Стратегије биолошке разноврсности до 2030. године. Ова нова Стратегија ће обухватити све циклусе који се одвијају у шумама и промовисати многобројне услуге које шуме пружају.

Кључни циљеви нове Стратегије Европске уније за шуме биће: ефикасно пошумљавање и очување и обнова шума Европе, како би се постигло повећање апсорпције угљен-диоксида, смањила учесталост и обим шумских пожара и промовисала биономија, уз поштовање свих еколошких принципа који се односе на биолошку разноврсност. Национални стратешки планови у оквиру заједничке пољопривредне политике ЕУ требало би да подстакну управљаче шума да чувају,

---

²² ЕУ смернице, радни документ SWD (2019)305 КОНАЧНА ВЕРЗИЈА „ЕУ смернице за интегрисање екосистема и њихових услуга у процес доношења одлука”

брину и управљају шумама на одржив начин. Ослањајући се на Саопштење о појачању активности ЕУ за заштиту и обнову светских шума²³, Европска комисија ће предузети регулаторне и друге релевантне мере како би промовисала увозне производе и ланце вредности који не утичу на крчење шума и њихову деградацију.

Одржива „плава економија“ ће морати да има централну улогу у ублажавању бројних притисака на земљишне ресурсе ЕУ и борби против климатских промена. Улога океана у ублажавању негативних ефеката климатских промена и прилагођавању на измењене климатске услове се све више препознаје. Овај сектор може да да допринос кроз унапређење коришћења водених и морских ресурса и, на пример, кроз промовисање производње и коришћења нових извора протеина који могу да ублаже притисак на пољопривредно земљиште. Уопштено говорећи, трајна решења за борбу против климатских промена захтевају стављање већег фокуса на решења утемељена на природи, укључујући здрава и отпорна мора и океане. Комисија ће анализирати закључке Специјалног извештаја Међународног панела за климатске промене о океанима²⁴ и предложити мере које ће се спроводити у поморским областима. Ово ће укључити проналажење начина да се морским простором управља на један одрживији начин, нарочито како би се искористио растући потенцијал обновљиве енергије мора. Европска комисија ће такође примењивати принцип „нулте толеранције“ у областима незаконитог риболова, непријављеног риболова и риболова који врше пловила без заставе државне припадности. Конференција Уједињених нација о океанима која ће се одржати 2020. године у Португалу ће бити прилика за ЕУ да се истакне значај рада и спровођења активности у области свих питања и проблема везаних за океане.

2.1.8. Остваривање циља нултог загађења за неконтаминирану животну средину

Како би се остварио циљ неконтаминираних животне средине морају се интензивно спроводити активности усмерене ка спречавању настанка загађења, као и мере за санацију и чишћење истог. Да би заштитила грађане и екосистеме Европе, ЕУ мора да боље прати, извештава, спречава и отклања загађење из ваздуха, воде, земљишта и потрошачких производа. Како би се ово постигло, ЕУ и њене државе чланице ће морати да приступе на један систематичнији начин свим политикама и прописима. **Да би се нашла решења за ове међусобно повезане изазове, Европска комисија ће у 2021. години усвојити акциони план нултог загађења ваздуха, воде и земљишта.**

Природни функције подземних и површинских вода морају се обновити. То је од суштинског значаја за очување биолошке разноврсности и поновно враћање биљних и животињских врста у језера, реке, мочваре и ушћа, као и да се спрече поплаве и ограничи штета која од њих настаје. Имплементација стратегије „Од њиве до трпезе“ ће смањити загађење узроковано применом прекомерних количина ђубрива и нутријената. Поред тога, Европска комисија ће предложити мере којима ће се решавати проблеми загађења узрокованог отицањем атмосферских вода из урбаних центара, новим или посебно штетним изворима загађења као што су микропластика и хемикалије, укључујући и фармацеутске производе. Такође, постоји потреба да се анализирају комбиновани ефекти различитих загађивача и нађу одговарајућа решења.

Европска комисија ће своје закључке заснивати на постојећем законодавству у области квалитета ваздуха²⁵. Такође ће предложити да се поопштре одредбе о

²³ САО/2019/352 коначна верзија

²⁴ Специјални извештај о океанима и криосфери у променљивој клими

²⁵ Критичка анализа заснована на доказима, Директива о квалитету амбијенталног ваздуха, радни

праћењу и моделовању квалитета ваздуха ²⁶, као и изради планова квалитета ваздуха, како би се помогло локалним властима да постигну циљ чистијег ваздуха. Европска комисија ће посебно предложити да се ревидирају стандарди у области квалитета ваздуха, те да се ближе ускладе са препорукама Светске здравствене организације.

Европска комисија ће ревидирати мере ЕУ како би се на што бољи начин решили проблеми загађења из великих индустријских постројења. Комисија ће анализирати обухватност и садржај закона који се примењују у овом сектору и размотрити начин како да ови закони у потпуности буду у складу са политикама у области климе, енергије и циркуларне економије. Комисија ће такође сарађивати са државама чланицама како би се побољшало спречавање индустријских удеса.

Да би се осигурала неконтаминирана животна средина, Европска комисија ће представити Стратегију хемикалија у циљу постизања одрживости. То ће, не само помоћи да се грађани и животна средина боље заштите од опасних хемикалија, већ и подстаћи иновације за развој безбедних и одрживих алтернатива. Сви актери, укључујући и индустрију треба да уложе заједничке напоре како би се постигла боља синергија између вођења рачуна о здрављу, заштите животне средине и повећања глобалне конкурентности. Ово се може постићи поједностављењем и јачањем законског оквира. Европска комисија ће разматрати како да се боље користе агенције ЕУ и научна тела да да би се што више напредовало у процесу „једна супстанца – једна процена“ – што значи да ће се процена одређене супстанце радити само једном а не више пута у складу са разноврсним захтевима у различитим законима, те да се обезбеди већа транспарентност када се одређују приоритети међу активностима у области хемикалија. Паралелно, регулаторни оквир ће морати што је брже могуће да узме и обзир научне доказе о ризицима које имају ендокрини дисруптори, опасне хемикалије у производима укључујући и увозне производе, комбиноване ефекте различитих хемикалија и веома перзистентних хемикалија.

2.2 Увођење одрживости као главне теме у свим политикама Европске уније

2.2.1. Обезбеђивање зелених финансија и инвестиција и омогућавање правичне транзиције

Да би се постигли амбициозни циљеви Европског зеленог договора, потребна су велика улагања. Европска комисија је проценила да је за постизање садашњих климатских и енергетских циљева до 2030 године потребно уложити додатних 260 милијарди евра на годишњем нивоу²⁷, што је око 1,5% БДП-а из 2018. године ²⁸. Овај ток инвестиција ће морати да се одржава током времена. Величина инвестиционог изазова захтева да се укључи и јавни и приватни сектор.

Европска комисија ће представити Одрживи европски инвестициони план како би се задовољиле додатне потребе за финансирањем. Ово ће подразумевати комбиновање средстава одвојених за финансирање одрживих инвестиција, као и предлоге за један побољшани оквир подршке зеленим инвестицијама. Истовремено, то ће бити од суштинског значаја да се припреми мрежа одрживих пројеката. Техничка

документ SWD(2019) 427

²⁶ Укључујући коришћење нових прилика за мониторинг које омогућава дигитализација

²⁷ Саопштење „Уједињени у спровођењу Енергетске уније и климатске акције – успостављање основа за успешан прелазак на чисту енергију” САО (2019) 285

²⁸ Ове процене су конзервативног карактера, јер не узимају у обзир, нпр. инвестиционе потребе адаптације на измењене климатске услове других изазова у области заштите животне средине, као што је биолошка разноврсност. Такође нису узете у обзир потребе за инвестицијама из јавних фондова за друштвене трошкове транзиције и трошкове непредузимања активности

помоћ и саветодавне услуге ће помоћи промотерима пројекта при идентификацији и припреми пројекта, као и да лакше приступе изворима финансирања.

Буџет ЕУ ће имати кључну улогу. Комисија је предложила циљ да 25% средстава буде намењено увођењу питања климе као главне теме свих програма ЕУ. Буџет ЕУ ће такође допринети постизању климатских циљева додељивањем средстава из прихода буџета. Европска комисија је предложила нове изворе средстава из буџетских прихода („сопствена средства“), од којих се један базира на нередицираном амбалажном отпаду од пластике. Други извор средстава може да подразумева уплаћивање 20% прихода од трговине у оквиру система трговине емисионим јединицама ЕУ у буџет ЕУ.

Најмање 30% InvestEU фонда ће бити намењено борби против климатских промена. Штавише, оцењиваће се одрживост пројекта, како би се стекла јасна слика о томе какав и колики допринос ови пројекти имају у остваривању климатских, социјалних и циљева заштите животне средине. InvestEU фонд нуди државама чланицама опцију да користе буџетске гаранције како би на пример реализовале циљеве својих кохезионих политика везане за климатске промене на својим територијама и у својим регијама. InvestEU фонд такође јача сарадњу са националним промотивним банкама и институцијама, које могу да подстакну озелењавање својих активности како би се испунили циљеви политике ЕУ. Поред тога, у оквиру ревизије система трговине емисионим јединицама ЕУ, Европска комисија ће размотрити улогу фондова за иновације и модернизацију, који се не финансирају из дугорочног буџета ЕУ. Амбиција ће се односити на јачање њихове улоге и њихове ефикасности у спровођењу иновативних и климатски неутралних решења на територији читаве Европске уније. Приликом ревизије система трговине емисионим јединицама ЕУ размотриће се додела додатних средстава која ће се усмеравати из различитих накнада које се уплаћују у буџет ЕУ са циљем јачања правичне транзиције.

Комисија ће такође радити са Групом Европске инвестиционе банке (EIB), националним развојним банкама и институцијама, као и са другим међународним финансијским институцијама. Група Европске инвестиционе банке је себи поставила циљ да се удвоструче давања за постизање климатских циљева за 25% до 50% до 2025. године, чиме је постала Европска климатска банка.

У оквиру Одрживог европског инвестиционог плана, Европска комисија ће предложити Механизам правичне транзиције, укључујући и Фонд за правичну транзицију, како нико не би био изостављен или оштећен. Транзиција може успети само ако се спроводи на фер и инклузиван начин. Најрањивије групе су највише изложене штетним ефектима климатских промена и деградације животне средине. Истовремено, управљање транзицијом ће довести до значајних структурних промена у пословним моделима, структури потребних вештина и релативним ценама. Утицај на грађане ће бити различит у зависности од њихових друштвених и географских околности. Све државе чланице, региони и градови не започињу транзицију из исте тачке, нити имају исти капацитет да одговоре на овај изазов. Ови изазови захтевају снажан одговор релевантних политика на свим нивоима.

Механизам правичне транзиције ће се фокусирати на регионе и секторе који су највише погођени транзицијом, услед њихове зависности од фосилних горива или угљенично интензивних процеса. Механизам ће се ослањати на изворе финансирања из буџета ЕУ, као и Групе европске инвестиционе банке која ће обезбедити потребна средства из јавних и приватних извора. Подршка ће бити повезана са промовисањем транзиције ка нискоугљеничним и климатски отпорним активностима. Овај Механизам ће настојати да заштити грађане и раднике који су најугроженији у процесу

транзиције, обезбедити приступ програмима за преквалификацију, отворити радна места у новим економским секторима, или олакшати приступ енергетски ефикасном становању. Европска комисија ће сарађивати са државама чланицама и регионима како би им помогла да израде и спроведу територијалне транзиционе планове.

Механизам ће се комбиновати са значајним улагањима из буџета ЕУ за све програме који су директно везани за транзицију, као и са средствима којима располажу други фондови попут Европског фонда за регионални развој и Европског социјалног фонда плус.

Да би се одговорило на дугорочне потребе финансирања транзиције, Европска комисија ће са релевантним партнерима наставити да у склопу Одрживог европског инвестиционог плана проналази додатне изворе финансирања који би могли да се мобилишу, као и иновативне начине да се ово спроведе.

Потреба за социјално правичном транзицијом мора да буде увршћена у политике ЕУ, као и политике на националном нивоу. Ово укључује улагања у области пружање ценовно приступачних решења онима који су погођени политиком плаћања такси за емисије угљеника, на пример, кроз јавни превоз, као и мере за решавање проблема енергетског сиромаштва и промовисање програма преквалификације. Кохерентност климатских и еколошких политика и холистички приступ често су предуслов да их актери и грађани сматрају правичним, као што је илустровано расправом о опорезивању различитих видова транспорта. У смислу предузећа и њихових радника, активни социјални дијалог помаже да се промене предвиде и да се њима успешно управља. Европски семестарски процес макроекономске координације ће подржати националне политике које се баве овим питањима.

Приватни сектор ће бити кључ за финансирање зелене транзиције. Дугорочни сигнали су потребни како би се усмерили финансијски токови и токови капитала ка зеленим инвестицијама и како би се избегла тзв. „насукана“ средства – односно да се избегне губљење новца и времена због тога што ће капацитети на фосилна горива чија је изградња планирана и/или у току постати неупотребљиви. Европска комисија ће представити ревидирану Стратегију одрживог улагања у трећем кварталу 2020. године, која ће у фокусу имати велики број активности.

Прво, Стратегија ће ојачати темеље одрживих инвестиција. То ће нарочито захтевати да Европски парламент и Савет усвоје таксономију за класификацију еколошки одрживих активности. Одрживост би, даље, требало да буде уграђена у оквир корпоративног управљања, јер се и даље многе компаније превише фокусирају на краткорочне финансијске перформансе у поређењу са њиховим дугорочним развојним аспектима и аспектима одрживости. Истовремено, предузећа и финансијске институције ће морати да повећају обим података које објављују о њиховом утицају на климатске промене и животну средину, тако да инвеститори буду у потпуности информисани о одрживости својих инвестиција. У том циљу, Европска комисија ће размотрити Директиву о нефинансијском извештавању. Да би се обезбедило одговарајуће управљање ризицима по животну средину и могућносту ублажавања истих, као и смањили релевантни трошкови трансакција, Европска комисија ће такође подржати предузећа и друге заинтересоване стране у развоју стандардизоване праксе рачуноводства природног капитала, како у Европској унији, тако и на међународном нивоу.

Друго, инвеститорима и предузећима ће се омогућити веће могућности да би што лакше идентификовали одрживе инвестиције и да би се осигурала њихова кредибилност. Ово може да се уради преко јасних ознака малопродајних инвестиционих производа и развијања зеленог стандарда ЕУ обвезница који олакшава

одржива улагања на најадекватнији начин.

Треће, управљаће се климатским ризицима и ризицима животне средине и они ће бити интегрисани у финансијски систем. То значи да ће ови ризици бити на један бољи начин интегрисани у добро дефинисан ЕУ оквир, а такође ће се оцењивати и одрживост постојећих капиталних захтева за зелена средства. Такође ћемо испитати како наш финансијски систем може да повећа отпорност на климатске и еколошке ризике, посебно када су у питању физички ризици и штете које су узроковане природним катастрофама.

2.2.2. Озелењивање националних буџета и слање сигнала о примереним ценама

Национални буџети имају кључну улогу у транзицији. Већа употреба зелених алата буџетирања ће помоћи да се јавне инвестиције, потрошња и опорезивање преусмере на зелене приоритете, те да се избегне давање штетних субвенција. Комисија ће радити са државама чланицама на праћењу и упоређивању пракси зеленог буџетирања. На овај начин ће се лакше проценити у којој мери годишњи буџети и средњорочни фискални планови узимају у обзир питања животне средине и ризике, те уче из примера најбољих пракси. Ревизија европског оквира економског управљања бавиће се зеленим јавним инвестицијама у контексту квалитета јавних финансија. Ово ће представљати базу за разговор на тему како побољшати фискално управљање у ЕУ. Закључци овог разговора ће представљати основу за све могуће будуће кораке, укључујући и начин на који ће се поступати са зеленим инвестицијама у оквиру фискалних правила ЕУ, уз очување мера заштите од ризика одрживости дуга.

Ваљано осмишљене пореске реформе могу да оснаже економски раст и отпорност на климатске шокове и допринесу остварењу циљева праведнијег друштва и правичне транзиције. Оне имају директну улогу у овим процесима тако што шаљу сигнале о примереним ценама и пружају адекватне иницијативе за одрживо понашање произвођача, корисника и потрошача. Што се тиче националног нивоа, Европски зелени договор ће креирати контекст за обимне пореске реформе, укидање субвенције за фосилна горива, пребацивањепореског оптерећења са опорезивања рада на опорезивање загађивања животне средине и узети у обзир социјална питања. Постоји потреба да се обезбеди брзо усвајање предлога Европске Комисије о стопама пореза на додатну вредност (ПДВ) (предлог тренутно разматра Савет), тако да државе чланице могу прецизније усмерити коришћење ПДВ-а како би се у обзир узеле повећане амбиције у области животне средине, на пример да се подржи производња органског воћа и поврћа.

У току је процена релевантних смерница које се односе на давање државне помоћи, укључујући и смернице за давање државне помоћи за заштиту животне средине и енергетику. Смернице ће бити ревидиране до 2021. године и биће у складу са циљевима Европског зеленог договора. Оне ће подржати економски исплатив прелазак на климатску неутралност до 2050. године, те олакшати престанак коришћења фосилних горива, посебно оних која највише загађују, уз обезбеђивање фер услова на унутрашњем тржишту. Ревизије поменутих смерница су уједно и прилика да се реше проблеми тржишних баријера које се односе на стављање чистих производа на тржиште.

2.2.3. Мобилисање ресурса за истраживања и подршка иновацијама

Нове технологије, одржива решења и реметилачке иновације су од кључног значаја за постизање циљева Европског зеленог договора. Како би задржала своју конкурентну предност у области чистих технологија, ЕУ треба да значајно повећа

широко коришћење и представљање нових технологија у свим секторима и на читавом јединственом тржишту, те изграђује нове иновативне вредносне ланце. Овај изазов превазилази могућности појединих земаља чланица. Програм „Хоризонт Европа“, у синергији са другим програмима Европске уније, имаће кључну улогу у усклађивању националних јавних и приватних инвестиција. Најмање 35% од буџета програма „Хоризонт Европа“ биће намењен финансирању нових решења за борбу против климатских промена које су од значаја за спровођење Европског зеленог договора.

Комплетан пакет инструмената који су на располагању у оквиру програма „Хоризонт Европа“ ће подржати потребне истраживачке активности и иновације. Четири „Мисије зеленог договора“ ће помоћи у спровођењу промена великог обима у областима као што су прилагођавање на измењене климатске услове, океани, градови и земљиште. Ове мисије ће окупити широк спектар заинтересованих страна, укључујући регионе и грађане. Партнерства са индустријом и државама чланицама ће подржати истраживања и иновације у области транспорта, укључујући индустрију акумулатора, погон на чист водоник, производњу челика са ниским садржајем угљеника, циркуларне секторе који се базирају на биолошкој енергији и изграђено окружење. Заједнице знања и иновација у оквиру Европског института за иновације и технологију ће наставити да промовишу сарадњу између високошколских установа, истраживачких организација и компанија у областима климатских промена, одрживе енергије, хране за будућност, те паметан, еколошки и интегрисан градски превоз. Европски савет за иновације ће доделити средства, уложити капитал и обезбедити услуге како би се убрзало пословање потенцијалних стартап предузећа и малих и средњих предузећа, те постигле нове иновације у складу са Европским зеленим договором које се могу у великом броју појавити на глобалним тржиштима.

Конвенционални приступи у овом случају неће бити довољни. Стављајући акценат на експериментисање и рад у различитим секторима и дисциплинама, агенда ЕУ за истраживање и иновације примениће системски приступ како би се постигли циљеви Зеленог договора. Програм „Хоризонт Европа“ ће такође укључити локалне заједнице и са њима радити на постизању одрживе будућности у оквиру иницијатива које настоје да комбинују потребе друштва и технолошки напредак.

Приступачни и интероперабилни подаци су у средишту иновација које се заснивају на коришћењу података. Ови подаци, у комбинацији са дигиталном инфраструктуром (нпр. суперкомпјутери, клауд, веома брзе мреже) и вештачком интелигенцијом ће олакшати одлуке засноване на доказима и побољшати способност да се изазови везани за животну средину разумеју и да се истима бави на адекватан начин. Европска комисија ће подржати рад на слободном коришћењу свих предности дигиталне трансформације у циљу подршке еколошкој транзицији. Тренутно најглавнији приоритет ће бити повећање способности да предвиде еколошке катастрофе и да се њима управља. Да би се ово постигло, Европска комисија ће спојити најбоље европске научнике и стручњаке који раде у индустрији, те одговарајуће ресурсе, како би се развио веома прецизан дигитални модел Земље.

2.2.4. *Активација образовања и обука*

Школе, институције за обуку и универзитети су у доброј позицији да сарађују са ученицима, родитељима, и широм заједницом на тему промена које је потребно спровести у циљу постизања успешне транзиције. Европска комисија ће припремити Европски оквир компетенција за помоћ развоју и процени знања, вештина и ставова о климатским променама и одрживом развоју. Овим ће се такође обезбедити

потребни материјали и олакшати размена добрих пракси у релевантним ЕУ мрежама везано за програме обуке наставника.

Европска комисија ради на томе да обезбеди земљама нова финансијска средства како би школске зграде и рад у школама постали одрживији. У овом циљу ојачана је сарадња са Европском инвестиционом банком и створене јаче везе између структурних фондова и нових финансијских инструмената са циљем да се обезбеди 3 милијарде евра за улагања у школску инфраструктуру у 2020. години.

Проактивна преквалификација и доквалификација су неопходне како би се искористиле предности еколошке транзиције. Поменути Европски социјални фонд плус ће играти важну улогу у пружању помоћи европским радницима да стекну вештине које су им потребне за прелазак из зрелих, тј. опадајућих сектора у растуће секторе и да се прилагоде новим процесима. Агенда квалификација и програм Гаранција за младе биће ажурирани како би се унапредило запошљавање у сектору зелене економије.

2.2.5. *Зелена заклетва : „не чини штету“*

Потребна је синергија свих акција и политика ЕУ како би се постигло да ЕУ оствари успешну и правичну транзицију ка одрживој будућности. Унапређени регулаторни алати Европске комисије обезбеђују ваљану основу да се ово постигне. Процене утицаја, у складу са Европским зеленим договором, засноване на идентификацији еколошких, социјалних и економских ефеката, те анализи утицаја подршке, односно кочења иновација на мала и средња предузећа, доприносе избору најефикаснијих политика уз минималне трошкове. Евалуације такође систематски процењују усклађеност постојећег законодавства и нових приоритета.

Европска комисија позива актере да користе расположиве платформе²⁹ како би поједноставили законе и идентификовали проблематичне случајеве и тако помогли Европској комисији у раду на идентификацији и отклањању недоследности у важећим законима. Европска комисија ће размотрити предлоге поменутих актера при изради процена, процена утицаја и законских предлога који се односе на Европски зелени договор.

Поред тога, ослањајући се на резултате недавног пописа ваљаних регулаторних политика, **Европска комисија ће побољшати начин на који се ове ваљане регулаторне политике и пратећи алати баве одрживошћу и иновацијама.** Циљ је да се осигура да иницијативе Европског зеленог договора остваре своје циљеве на најефикаснији начин и уз што је мање могуће оптерећења, као и да све друге иницијативе ЕУ испуне зелену заклетву „не чини штету“. У том циљу, експланаторни меморандум који прати све законске предлоге и делегиране акте ће садржати посебан одељак у ком се објашњава како свака појединачна иницијатива подржава спроводи овај принцип.

3. ЕВРОПСКА УНИЈА као глобални лидер

Глобални изазови климатских промена и деградације животне средине захтевају глобални одговор. ЕУ ће наставити да промовише и спроводи амбициозна решења, као и климатске и енергетске политике широм света. То ће развити једну јачу „дипломатију зеленог договора“ да би се наговорили и подржали други да дају свој

---

²⁹ „Реците своје мишљење – скините терет с леђа“ Интернет страница:
<https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/lighten-load>

допринос у промовисању одрживијег развоја. Давањем кредибилних примера, праћених дипломатијом, трговинском политиком, подршком развоју и другим спољним политикама, ЕУ може постати глас који се далеко чује. Европска комисија и високи представник ће блиско сарађивати са државама чланицама како би се мобилисали сви билатерални и мултилатерални канали - укључујући Уједињене нације, Г7, Г20, Светску трговинску организацију и друге релевантне међународне форуме.

ЕУ ће наставити са својим напорима да осигура да Споразум из Париза настави да буде неопходан мултилатерални оквир за борбу против климатских промена. Обзиром да удео ЕУ у глобалним емисијама опада, други региони би требало да спроведу сличне активности и повећају своје напоре, што ће бити од кључног значаја за решавање глобалних изазова климатских промена на смислен начин. Дебата о климатским амбицијама ће бити појачана у наредним месецима у складу са одредбама Споразума из Париза које се односе на редовно праћење ситуације и нове податке. Конференција Уједињених нација о климатским променама која ће се одржати у Глазгову 2020. године ће представљати важан догађај и основу прегледа глобалне ситуације у свету која ће се извршити 2023. године. У Глазгову ће се проценити напредак ка постизању дугорочних циљева. Имајући у виду тренутну ситуацију, јасно је да је досадашњи ниво глобалне амбиције није довољан³⁰. ЕУ ће појачати своју сарадњу са свим својим партнерима како би се заједнички напори повећали, а такође ће помоћи својим партнерима да ревидирају и спроводе своје национално утврђене доприносе и израде амбициозне дугорочне стратегије. Ове нове, амбициозније стратегије ће се темељити на повећаним амбицијама ЕУ као што је наведено у поглављу 2.

Паралелно са овим, ЕУ ће појачати билатералне ангажмане са партнерским земљама и, где је то потребно, успоставити иновативне облике ангажмана. ЕУ ће наставити да сарађује са државама групе Г20 које су одговорне за 80% глобалне емисије гасова са ефектом стаклене баште. Унапређивање и убрзавање мера које би требало да спроводе међународни партнери захтева добро конципиране географске стратегије које одражавају различите контексте и локалне потребе - на пример за садашње и будуће велике емитере загађујућих материја у ваздух, за најмање развијене земље света и за мале острвске државе у развоју. Европска унија такође сарађује са глобалним партнерима како би се развило међународно тржиште трговине емисијама угљеника као кључно средство за обезбеђивање економских подстицаја за климатске акције.

ЕУ ће ставити нагласак на пружање подршке својим најближим суседима. Еколошка транзиција у Европи може једино бити потпуно ефикасна ако најближи суседи ЕУ предузму једнако ефикасне напоре и активности у овом циљу. Тренутно се ради на зеленој агенди за Западни Балкан. Комисија и високи представник такође планирају да успоставе велики број партнерстава у области борбе против климатских промена и енергетике са јужним суседима, као и у оквиру Источног партнерства.

Самити Европске уније и Кине који ће се одржати у Пекингу и Лајпцигу 2020. године ће бити прилика да се ојача партнерство између Европске уније и Кине у области екологије и борбе против климатских промена, и то посебно уочи Петнаестог сатанка Страна потписница Конвенције о биолошкој разноврсности (СОР15) који ће се одржати у Куенмингу и Конференције Уједињених нација о климатским

---

³⁰ Извештај УН за 2019. год. о неусклађености емисија.

променама која ће се одржати у Глазгову.

Исто тако, нова свеобухватна стратегија за Африку, као и самит између Афричке уније и ЕУ који ће се одржати 2020. године, требало би да питања заштите животне средине и борбе против климатских промена постави као најважнији аспект сарадње између два континента. Конкретно, Афричко-европски савез за одрживе инвестиције и радна места уложиће напоре да помогне да се великом брзином реализују потенцијали Африке у области зелене и циркуларне економије, укључујући одрживу енергију, системе хране и паметне градове. Европска унија ће ојачати сарадњу са Африком са циљем већег коришћења обновљиве и чисте енергије, као и трговине овим облицима енергије. Обновљиви извори енергије и енергетска ефикасност, на пример коришћење чисте енергије за кување, представљају кључно решење за проблем приступа енергији у Африци, а истовремено омогућавају смањење емисија угљен диоксида. ЕУ ће покренути иницијативу „Натура Африка“ (NaturAfrica) како би се спречио губитак биолошке разноврсности стварањем мреже заштићених подручја и заштитиле дивље врсте биљака и животиња, чиме би се локалном становништву понудиле могућности рада и стицања доходака у сектору зелене економије.

У ширем смислу, **Европска унија ће користити своје дипломатске и финансијске инструменте како би се осигурало да зелени савези буду саставни део међународних односа ЕУ са Африком и другим партнерским земљама и регионима**, посебно са Латинском Америком, Карибима и земљама Азије и Пацифика

Европска унија такође треба да ојача постојеће иницијативе и сарадњу са земљама трећег света у области заштите животне средине и борбе против климатских промена које су нераскидиво повезане. Ово може укључивати престанак давања субвенција за фосилна горива у складу са Г20 обавезама, постепени прекид финансирања инфраструктуре везане за фосилна горива, јачање одрживог финансирања, постепено прекидање изградње термоелектрана на угљ и активности усмерене ка смањењу емисије метана.

ЕУ је такође препознаје да глобални климатски и еколошки изазови представљају значајну вишеструку претњу и извор нестабилности. Еколошка транзиција ће преобликовати геополитике, укључујући и глобалне економске, трговинске и безбедносне интересе. То ће створити нове изазове за велики број држава и друштава. Европска унија ће радити са свим партнерима како би повећали отпорност на климатске промене и отпорност животне средине и тако спречили да ови изазови постану извор сукоба, несигурности хране, расељавања становништва и присилних миграција, те подржати правичну транзицију на глобалном нивоу. Импликације климатске политике би требало да постану саставни део размишљања и деловања Европске уније у сфери спољашњих питања, укључујући у контексту Заједничке безбедносне и одбрамбене политике.

Трговинска политика може подржати еколошку транзицију Европске уније. Она служи као платформа да за укључивање трговинских партнера у спровођење активности у области климатских промена и заштите животне средине. Обавезе које се тичу одрживости стално се ојачавају у трговинским споразумима ЕУ, посебно у погледу јачања активности за борбу против климатских промена. Европска комисија такође појачава своје напоре за спровођење и примену обавеза одрживог развоја у трговинским споразумима ЕУ, а ови напори ће бити побољшани именовањем главног руководиоца за праћење спровођења трговинских споразума у оквиру Европске уније. Што се конкретно тиче климатских промена, сви најновији трговински споразуми у Европској унији садрже обавезу уговорних страна да ратификују и ефикасно спроводе

Споразум из Париза. Европска комисија ће предложити да поштовање Споразума из Париза буде основни и саставни део трговинских споразума. Трговинска политика Европске уније олакшава трговину и инвестиције у зелену робу и услуге и промовише јавне набавке које немају негативан утицај на климу. Трговинска политика такође треба да обезбеди правичну и фер трговину и инвестиције у сировине које су потребе економији ЕУ како би се постигла зелена транзиција. То може да помогне да се у корену сасеку штетне праксе, као што је нелегална сеча дрвећа, затим да се повећа регулаторна сарадња и промовишу стандарди ЕУ, као и да се уклоне нетарифне баријере у сектору обновљиве енергије. Све хемикалије, материјали, храна и други производи који се стављају у промет на европском тржишту морају у потпуности испуњавати релевантне прописе и стандарде Европске уније. Европска унија би требало да користи своју стручност у области „зелених“ закона и прописа како би потстакла своје партнере да израде слична правила једнако амбициозна као и правила Европске уније, чиме би се олакшала трговина и подстакла заштита животне средине и ублажавање негативних последица измењених климатских услова у овим државама.

Као највеће јединствено тржиште у свету, Европска унија може да постави стандарде који ће важити у свим вредносним ланцима света. Европска комисија ће наставити да ради на новим стандардима одрживог развоја и искористиће своју економску снагу како би формулисала међународне стандарде у складу са амбицијама Европске уније за заштиту животне средине и борбе против климатских промена. Радиће се на томе да се олакша трговина робом и услугама у оквиру билатералних и мултилатералних форума за заштиту животне средине, а такође ће се пружити подршка отвореним и атрактивним тржиштима одрживих производа, како у Европској унији тако и у читавом свету. Европска комисија ће сарађивати са глобалним партнерима како би се осигурала сигурност ресурса и поуздан приступ стратешким сировинама.

Међународна сарадња Европске уније и политика партнерства треба да наставе да помажу у усмеравању и јавних и приватних фондова како би се постигла транзиција. Европска унија и њене државе чланице остају водећи донатори развојне помоћи у читавом свету и обезбеђују преко 40% јавних средстава за финансирање борбе против климатских промена. Обзиром да ова јавна средства неће бити довољна, Европска унија и њене државе чланице ће координирати своју подршку и удружити се са партнерима како би се нашло решење за потребна додатна средства финансирања мобилизацијом приватних финансијских средстава. Европска комисија је изашла са предлогом Инструмента за суседску, развојну и међународну сарадњу из чијег ће се буџета издвојити 25% за финансирање борбе против климатских промена. Европска комисија ће такође подржати обећања да се из националних финансијских ресурса издвоје средства за побољшање инвестиционе климе и да приватни сектор такође финансијски допринесе овом циљу. У овом циљу мораће да се максимално смањи или чак елиминира ризик улагања у одрживи развој кроз инструменте као што су као што су гаранције и комбиновано финансирање.

Како би се покренули међународни инвеститори, Европска унија ће остати на челу напора да се успостави финансијски систем који подржава глобални одрживи раст. ЕУ ће се ослањати на Међународну платформу за одрживо финансирање која је недавно успостављена у циљу координирања напора за подршку еколошки одрживим иницијативама финансирања, као што су таксономије, јавно објављивање информација и података, стандарди и ознаке. Европска комисија ће такође охрабрити разговоре у оквиру других међународних форума, посебно Г7 и Г20.

4. ВРЕМЕ ЈЕ ЗА ЗАЈЕДНИЧКУ АКЦИЈУ: ЕВРОПСКИ КЛИМАТСКИ ПАКТ

Укључивање и преданост јавности и свих актера је од пресудног значаја за успех

Европског зеленог договора. Недавни догађаји у сфери политике показују да су политике учинковите само ако су грађани потпуно укључени у њихову израду. Људи су забринути због посла, како да загреју своје домове и саставе крај са крајем, зато институције Европске уније морају да сарађују са њима да би Зелени договор успео и довео до трајних промена. Грађани јесу и треба да остану покретачка снага транзиције.

Комисија ће представити Европског климатски пакт до марта 2020. године и ставити акценат на три начина сарадње са широм јавношћу по питањима активности за борбу против климатских промена. Прво, подстакнуће се размена информација, иновативни начини за решавање проблема и слушаће се глас јавности о томе како грађани схватају претње и изазове климатских промена и деградације животне средине, као и њихово мишљење на који начин би требало да ове проблеме решавамо. У овом циљу користиће се велики број начина да се успостави дијалог са грађанима, као и инструмената, што ће укључивати одржавање различитих тематских догађаја у државама чланицама у складу са већ постојећим дијалозима Европске комисије и грађана. Друго, требало би да се обезбеди и стваран и виртуелни простор где би људи могли да изразе своје идеје и креативност и заједно раде на остварењу амбициозних циљева, како на индивидуалном, тако и на колективном нивоу. Учесници ће бити охрабрени да се посвете специфичним циљевима борбе против климатских промена. Треће, Европска комисија ће радити на изградњи капацитета да би се олакшао рад иницијатива из народа (енг. Grassroots initiatives) које се баве проблемима борбе против климатских промена и заштитом животне средине. Информације, упутства и образовни модули могу да помогну размени добрих пракси. Европска комисија ће осигурати да зелена транзиција има истакнуто место у дебати о будућности Европе.

Европски климатски пакт ће узети у обзир актуелне дијалоге Европске комисије и грађана, и дијалоге са скупштинама грађана широм ЕУ, као и улогу одбора за социјални дијалог. Климатски пакт ће наставити да ради на оснаживању регионалне и локалне заједнице, укључујући и енергетску заједницу. Урбана димензија кохезионе политике ће бити ојачана, а предложена Европска иницијатива за градове ће пружити помоћ градовима да на најбољи начин искористе могућности за развој стратегија одрживог развоја градова. Конвент градоначелника Европске уније ће наставити да буде централна сила еколошке транзиције. Европска комисија ће сарађивати са овом иницијативом како би се пружила помоћ градовима и регијама које желе да преузму обавезе дефинисане амбициозним циљевима климатских и енергетских политика. Ова иницијатива представља битну платформу за размену примера добре праксе о томе како да се спроведу промене на локалном нивоу.

Европска комисија је такође спремна да смањи свој утицај на животну средину и као институција и као послодавац. Она ће представити свеобухватан акциони план за 2020. Годину како би се спровели циљеви Европског зеленог договора и постигла климатска неутралност до 2030. године. Европска комисија позива све друге институције, органе и агенције ЕУ да удруже напоре и заједно раде на изналажењу релевантних амбициозних мера.

Поред спровођења Европског климатског пакта, Европска комисија и државе чланице треба да раде заједно како би се осигурало да се сви расположиви инструменти за планирање политика у складу са Европским зеленим договором користе на један кохерентан начин. Међу поменутих плановима најважнији су национални енергетски и климатски планови, као и предложени стратешки национални планови за спровођење заједничке пољопривредне политике. Европска комисија ће осигурати да ови планови буду сврсисходни и учинковити и да их државе чланице ефикасно спроводе, те ће у том циљу користити инструменте као што је

Европски семестар, где је то потребно.

Европски фондови, укључујући и фонд за рурални развој, помоћи ће руралним подручјима да искористе могућности које им пружају циркуларна и биоэкономија. Европска комисија ће се бавити овом темом која ће постати саставни део дугорочне визије за рурална подручја. Посебна пажња ће се дати улози географски најудаљенијих региона од европског континента у Европском зеленом договору, узимајући у обзир њихову рањивост на климатске промене и природне катастрофе, као и њихова јединствена богатства: биодиверзит и обновљиве изворе енергије. Комисија ће наставити са радом у циљу пружања подршке иницијативи „Чиста енергија за острва Европске уније“ како би се развио дугорочни оквир убрзаног преласка на чисту енергију на свим острвима која су део Европске уније.

Европска комисија и државе чланице такође морају да обезбеде да се политике и законодавство примењују и спроводе ефикасно. Ревизија спровођења законодавства у области животне средине ће играти кључну улогу у мапирању ситуације у свакој држави чланици. Европска комисија ће такође представити нови еколошки акциони програм који ће допуњавати Европски зелени договор и који ће садржати нови механизам праћења како би се осигурало да Европа остане на правом путу да испуни своје циљеве заштите животне средине. Европска комисија ће такође покренути посебно сучеље за праћење напретка спровођења свих циљева Европског зеленог договора.

Европска комисија ће размотрити ревидирање Уредбе Европске уније која се односи на питања из домена Архуске конвенције како би се на нивоу Европске уније **побољшао приступ грађанима и невладиним организацијама које доводе у питање легитимност одређених одлука због њиховог утицаја на животну средину.** Европска комисија ће предузети мере да се побољша њихов приступ правди пред националним судовима у свим државама чланицама. Европска комисија ће такође промовисати активности Европске уније, њених држава чланица и међународне заједнице да се појачају напори у борби против еколошког криминала.

Европски зелени договор покреће нову стратегију раста Европске уније. Он подржава транзицију Европске уније ка фер и просперитетном друштву које одговара на изазове климатских промена и деградације животне средине, те побољшава квалитет живота садашњим и будућим генерацијама. Европска комисија позива Европски парламент и Европски савет да подрже Европски зелени договор, те да препознају и свим снагама у целини подрже све мере које он садржи.